

Datum 8. 6. 2022

CO S UKRAJINOU V EVROPĚ PO VÁLCE

Předložený text je analytickým materiálem, popisujícím politicko-bezpečnostní a strategické souvislosti vývoje válečného konfliktu na Ukrajině. Názory, závěry, hodnocení a případná doporučení, zde vyjádřené a předpokládané, jsou výhradními názory autora a nepředstavují postoje či stanoviska Ministerstva obrany nebo jiné vládní agentury ČR. Podklady pro analýzu vychází z veřejně dostupných zdrojů, některé informace týkající se přímo situace na Ukrajině nebo v Ruské federaci nelze ověřit z nezávislých a důvěryhodných zdrojů a není možné zajistit jejich pravdivost, úplnost a objektivitu.

UKRAJINSKÉ DĚDICTVÍ

V současnosti Ukrajina již třetím měsícem čelí válce ze strany sousední Ruské federace a je tedy čas se zamyslet nad dalším vývojem této země po ukončení stávající situace. Záměrem tohoto článku není zabývat se příčinami probíhajícího ozbrojeného konfliktu, ačkoliv stávající situace i budoucí vývoj je možné vidět jako řetězení příčin a následků, stejně jako zmiňovat všechny možné scénáře popisující možné způsoby ukončení tohoto konfliktu.

Vzhledem k tomu, že Ukrajina je geograficky a snad také geopoliticky součástí Evropy, situace po ukončení ozbrojeného konfliktu vytvoří v tomto regionu jednoznačně nové podmínky politické, ekonomické i bezpečnostní podmínky. Tyto podmínky budou samozřejmě determinovány i výsledkem zmíněného konfliktu a bude na všech zainteresovaných stranách, jak tyto nové podmínky dokáží využít.

Cílem textu je stručné naznačení podmínek před konfliktem a podmínky po konfliktu, které s nimi souvisí s položením důrazu na možné postavení Ukrajiny v Evropě a v mezinárodních organizacích.

Ukrajina si ze své dávné i nedávné minulosti přenáší dědictví, které může být a také je v Ruské federaci, ale i v Evropě posuzováno jinak než si to ona sama přeje. Jde především o společné části minulosti s ruskou civilizací, řetězec vzájemných soupeření a konfliktů, glorifikace vůdců a veteránů Ukrajinské povstalecké armády (UPA), SS divize Galizien, používání nacistických symbolů pro podporu nacionálního myšlení stejně jako právní úpravu vedoucí komezování používání jazyků menšin ve veřejném životě. Hlavně poslední fakt, ačkoliv je proti obecně uznávanému pojetí lidských práv, nebyl mezinárodním společenstvím dostatečně kriticky

zhodnocen. Pouze Maďarsko se rozhodně postavilo proti tomuto porušování a svým vetem omezilo jednání orgánů EU s Ukrajinou. Zátěží se také jeví vysoká ukrajinská zadluženost. Opakované změny ve vnitřním státoprávním uspořádání země spočívající v hledání vhodné formy uspořádání mezi silným unitárním pojetím a pojetím surčitou mírou svéprávnosti regionů, rovněž nesvědčí o dosažení plné státní zralosti země. Pokud se k těmto skutečnostem ještě přidá nedokončené jednotné sebevnímání ukrajinského národa projevující se ve vnitřní národnostní i politické rozpolcenosti Ukrajiny a všeobjímající korupce, tak je zde scéna k prosazování zájmů jiných zemí.

UKRAJINSKÁ SCÉNA

A na této scéně zainteresované strany jednají dle svých proklamovaných i skrytých zájmů. Jedna ze zainteresovaných zemí na této scéně využila historicky klasický nástroj politiky, ozbrojený konflikt, kterým se ještě v této době snaží prosadit své zájmy a zájmy části populace na Ukrajině. Otázkou je, jestli tento nástroj, v historii široce využívan většinou mocností, je i dnes omluvitelný a zda nelze tuto záležitost řešit jiným způsobem. I pochopitelný cíl může být diskreditován použitím nevhodného nástroje. Tuto myšlenku lze použít nejen k posouzení stávajícího ozbrojeného konfliktu na Ukrajině, ale také k posouzení využívání nacistických symbolů a přístupů ku pevnění národního uvědomění ve stejné zemi.

Zdá se, že konflikt z původně zamýšlených bleskových vojenských úderů přešel do dlouhodobé opotřebovací války, ve které z pochopitelných důvodů, zatím tahá za kratší konec Ukrajina a bez zásadního zásahu z vnějšku nebo neočekávaného rozhodnutí o zastavení bojů ze strany Ruské federace, lze jen stěží počítat s jeho ukončením v krátkodobém horizontu.

ÚKOLY PRO UKRAJINU A EVROPU

Principiálně lze dovést, že pro Ukrajinu s koncem válečného konfliktu vzniknou dvě možné, zásadně odlišné situace, kdy si země zachová stávající suverenitu a schopnost spravovat si vlastní záležitosti, nebo tuto schopnost ztratí. V případě omezené suverenity, buď vlivem všeobecného rozvratu státu následkem válečného konfliktu, nebo prosazením vlivu Ruské federace, se tyto problémy nevyřeší, pouze se odloží na jinou, příhodnější dobu.

V případě, že si Ukrajina zachová schopnost nadále rozhodovat o svém osudu a bude usilovat o integraci do Evropské unie, bude se muset všemi výše uvedenými záležitostmi zabývat a uspořádat je v souladu s unijní legislativou a tradicemi. Při zachování přetrvávající aspirace Ukrajiny o členství v Evropské unii tuto zemi čeká dlouhé období intenzivní práce, ve které se ale může opírat o pomoc nejen členských zemí Evropské unie, ale i jiných zemí, které mají zájem o zachování míru v Evropě a jejím blízkém okolí.

Kromě již naznačených vnitřních úkolů, jejichž řešení je v odpovědnosti Ukrajiny, se objevují také další otázky, na které bude nutné nalézt odpovědi, protože jejich ignorování může mít

negativní vliv na bezpečnost v evropském regionu. První z nich může být skutečnost, že na Ukrajině se zvyšuje počet ručních zbraní i těžké vojenské techniky a otázkou je, jestli je jejich distribuce a využívání plně pod kontrolou místní administrativy. Začínají se objevovat obavy, jestli tyto zbraně se nezačnou ilegálně rozšiřovat do dalších zemí a nebudou se dostávat do používání teroristických skupin stejně jako do rukou organizovaného zločinu. Obdobně mohou nastat obavy, že těžká vojenská technika by se mohla reexportovat jiným uživatelům ve světě, do oblastí krizí, kam by je donátorské státy nikdy neposílaly.

Jiným problémem mohou být projevy rostoucí vojenské emancipace Ukrajiny podpořené dosavadními úspěchy v bojích s vojsky Ruské federace a účinnou podporou Západu. Již dnes se objevují informace o ničení vojenských objektů, především skladů v příhraničních prostorech na ruském území, dokonce i zprávy o krátkodobém obsazení jeho malých částí. S rostoucím vojenským apetitem může nastat situace, kdy dojde k pokusu o trvalé obsazení území, které si mohou nárokovat obě strany, protože části hranice mezi těmito zeměmi nejsou do dnešní doby mezinárodně uznány. K této možné ozbrojené akci mohou být využity zbraně dodávané Západem, což může vést k naplnění obav vyjádřených americkou administrativou. Tyto obavy vychází z použití dodávaných zbraní k ofenzivní operaci proti území Ruské federace, která to může považovat za částečné naplnění jedné podmínek kvalitativní eskalace stávajícího konfliktu umožňující použití jejího jaderného arzenálu.

Za další problematickou oblast, která může přinést případné budoucí třenicí lze považovat budoucí postkonfliktní obnovu Ukrajiny. Souvislosti zatím nedokončeného vývoje národnostního, státoprávního i sociálního vnitřního prostředí země již byly zmíněny. I při pominutí těchto souvislostí lze předpokládat, že válkou zničený průmysl, infrastruktura, rostoucí ekonomická zadluženost, vnitřní i vnější ekonomické vazby spojené s přítomnou korupcí na všech úrovních se stanou kolbištěm různorodých zájmů. Tyto zájmy budou prosazovány nejen vnitřními hráči, ale především různými světovými mocnostmi, mezinárodními korporacemi i cizími národními zájmy, a kromě využívání přímých vojenských forem soupeření lze očekávat intenzivní využívání všech forem soupeření.

Závěrem lze konstatovat, že bez silné a osvědčené administrativy země spojující řízení dokončení všestranné emancipace země, umné využívání všech nabízených forem pomoci při současném odolávání všech forem nátlaků a zabezpečování rovnoměrného vývoje všech částí země bez ohledu na jejich etnický původ, nebude možné cílů, před kterými Ukrajina stojí dosáhnout. Právě v této oblasti by mezinárodní společenství, a především Evropa měla poskytnout účinnou podporu, protože pouze existence vnitřně stabilní, ekonomicky prospívající Ukrajiny je bytostným zájmem mezinárodního společenství i mezinárodních organizací, o jejichž členství tato země usiluje. Vzhledem k rozsahu úkolů stojících před touto zemí, to nebude cesta krátká a ani jednoduchá.

**Univerzita
obraný**

**Centrum bezpečnostních
a vojensko-strategických studií**

Resumé:

- Ukrajina si ze své minulosti přináší své specifické dědictví, které je potřeba řešit.
- Stávající ozbrojený konflikt toto řešení zpomalil, až zastavil a vytváří další problémy.
- Ukrajina aspiruje na členství v mezinárodních organizacích a je na těchto organizacích Ukrajině pomoci s poválečnou obnovou i s řešením problémů minulosti.

Zpracoval: Ing. Fabian Baxa, Ph.D.

**Univerzita
obraný**